

BERKINÉ BALASI ANIKÓ

A Művészetek Háza Pilisvörösváron

A Pilisvörösváron működő Művészetek Háza az elmúlt években fenntartói döntéssorozatok eredményeként integrált közművelődési és művészetoktatási intézmény lett.

Az alapfokú művészetoktatásnak, elsősorban a zenei nevelésnek városunkban több évtizedes hagyománya van. A művészetoktatás keretén belül 16 zene-művészeti, képző- és iparművészeti, valamint táncművészeti ág működik. A színvonalas oktatást szakmailag igazolja, hogy a művészetoktatási intézmények Szakmai Minősítő Testülete által, 2007-ben lefolytatott minősítési eljárásban intézményünk sikerrel vett részt. Növendékeink száma tanévenként 300–320 fő között mozog. Az iskolánkból való lemorzsolódás gyakorlatilag elhanyagolható, amit rendkívül nagy eredménynek tekintek, hiszen művészetoktatásban részt venni nem kötelező, hanem önként vállalt feladat.

Városunkban a Közösségi Ház önállóan 2006-ig működött. Akkor nem feltétlenül szakmai szempontok mentén átgondolt döntés értelmében, a fenntartó a korábbi *Kultúrházat* és a *Cziffra György Alapfokú Művészetoktatási Intézményt* egy vezetés alá vonta. Ezzel egyidejűleg az Önkormányzat a volt Közösségi Ház helyén egy új, korszerű kulturális intézmény megépítéséről döntött. A beruházás sajnos azóta sem valósult meg, így csaknem négy éve az oktatási intézményben látjuk el a közművelődési funkciót.

Az összevonást 2008 szeptemberében újabb, a Városi Könyvtárral való integráció követte, majd a 2009-es év elején a város közéleti havilapjának gondozása is a Művészetek Házához került.

Az eddig elmondottakból logikusan következő kérdés az, hogy ez a „szoros” együttélés milyen előnyökkel és milyen nehézségekkel jár? A nyitott funkció és a zárt funkció hogyan egyeztethető össze? Tény, hogy az intézményi integrációkat mindegyik szakfeladat szakalkalmazottai fenntartásokkal fogadták. Természetes emberi reakciónak tartom a visszafogottságot, a rejtett vagy nyíltan megfogalmazott aggályokat. Kétségtelen tény, hogy az eltérő jogszabályi háttérrel rendelkező, a munkaéveket is eltérő ütemben értelmező szakfeladatok irányítása és összehangolása körültekintő figyelmet igényel az intézmény vezetőjétől. A

szakágazatban dolgozó munkatársaktól nagyfokú toleranciát igényel, tudni és akarni kell a másokban a kolléga, a munkatárs meglátását. Együttműködni, együttdolgozni csak a közös pontok megkeresésével lehet. Ez persze nem jelenti, és soha nem jelentheti azt, hogy csak a közös nevezőket keressük. Intézményvezetőként a legfontosabbnak a szakmai kompetenciák tiszteltben tartását tartom. Szerencsésnek mondhatom magam, mert mindegyik szakfeladaton megbízható, hivatástudó helyettesekkel dolgozom. A könyvtárral való integrációt követően, a könyvtár akkor nyugdíjba vonuló vezetőjének státuszát a fenntartó nem vonta el, hanem meghagyta a lehetőségét, egy új, szakmai vezető helyettes munkatárs felvételének.

A városi könyvtár elsődleges feladata a szakmán belüli felzárkózás, az integrált rendszerek kiépítése. A könyvtár vezetője – Varga Máté Benedek – higgadt és korrekt szakmai irányítása úgy tűnik, hogy átsegítette a csapatot a kezdeti nehézségeken.

Ebben a tevékenységi rendszerben, a közművelődési szakfeladat igyekszik az intézmény összetettségéhez hűen, sokrétű programokat kínálni, illetve igyekszik minden szakfeladathoz – ha lehetséges – valamit hozzátenni. Mit is jelent mindez?

A zenetanárok bevonásával színesedtek a közművelődési programok, a művészetoktatásban résztvevők számára programjaink kitűnő fellépési lehetőséget nyújtanak. A művelődésszervezők munkája, rendező-centrikus figyelme, drámapedagógiai érzékenysége segíti az iskolai rendezvényeket, a kultúráközvetítés irányába nyitott pedagógusok pedig számos alkalommal javaslatokkal, konkrét feladatvállalással, vagy egy-egy kapcsolati tőke feltárással segítik az ÁMK munkáját.

Megtaláltuk az előnyöket. Azonban nem teljes a kép, ha nem szólok arról, hogy az *örömben* bizony ott van az *ürem* is.

A hön áhított, új, korszerű épület átadására mindezidáig nem került sor. A 19 pedagógus, (tanári szoba hiányában) az iskolatitkár, a két művelődésszervező, a gazdasági ügyintéző kénytelen ugyanazon rendkívül szűk irodában, egymás mellett dolgozni. A nem megfelelő munkakörülmények a munka hatékonyságát jelentősen csökkentik, egészségtelenek és fárasztóak. Úgy gondolom, hogy nem kell részleteznem, mint is jelent ez.

A helyiségek állapota, szűkösségük és mennyiségük más szempontból is nagy gondot okoz intézményünknek. A nyitott funkció (ÁMK) és a zárt funkció (oktatási intézmény) működésének összehangolása körültekintő figyelmet igényel. A hétköznapi művészeti iskolaként működő hangszeres termeket a hétvégén közművelődési feladatokra vesszük igénybe. A vagyonsbiztonság csak nagy erőfeszítések árán oldható meg. A technikai személyzet, a művelődésszervező folyamatosan pakol, átrámol, elrak, áthelyez, takarít. Elkerülhetetlen, hogy há-

zon belül bizonyos programok ne párhuzamosan valósuljanak meg. Oktatási időn belül Pilisvörösvár civil szervezetei, egyesületei – más lehetőség hiányában – a színházteremben próbálnak. A kiállítást csak az iskola aulájában lehet berendezni. Mindez zajjal, jövés-menéssel jár, és természetesen mindenhová, mindenkihez behallatszik a hangzavar. A helyiséghasználat pikantériája az, hogy a Művészetek Háza (mint ÁMK és AMI), új épület hiányában a város Német Nemzetiségi Gimnáziumával közösen, egy épületben működik, közös teremhasználatokkal.

A korábbi, nemzedékeken keresztül megszokott régi közösségi ház hiánya a közönség elérése szempontjából is nehézséget okoz. Pilisvörösváron a közösségi tudatban megfogalmazódott, hogy a Művelődési Házat átépítik, jelenleg nem működik. Utcákkal hátrébb, a Gimnázium udvarából nyíló, a sportpálya és parkoló mellett „eldugott” Zeneiskolában működő közösségi házhoz már nehezebben mennek el az emberek. Ebből következik, hogy a kulturális marketing intézményünk működése során központi kérdés. Az ÁMK által szervezett programokra látogató közönség soraiban a művészetoktatásban résztvevő gyermekek és kísérőik természetes módon vannak jelen.

Meggyőződésem, hogy igazi közösségi teret létrehozni, csak a korábbi, a régi Művelődési Ház helyén, immár integrált intézményként működtetett épület-együttesen belül lehet.

Finanszírozási kérdések

A kultúra területén dolgozóknak az alulfinanszírozottság érzetével és tényével kell együtt élniük. A költségvetésben meghatározott irányok rendkívül szűkösek, munkánk komoly és nélkülözhetetlen eleme a szponzorkeresés. Szerencsére évről évre sikerül támogatókat szereznünk – ezúton is köszönet Nekik! – azonban egyre nehezebben és egyre kevesebbet. Ennek indokait abban látom, hogy mindig „ugyanazok a pénztárcák” nyílnak meg, mindig ugyanazokra a segítő kezekre lehet számítani, akik bizony elfáradnak. A kulturális programjaink megszervezésekor lényeges szempont a források ésszerű felhasználása, a realitás érzék és a *kreativitás!*

Intézményünk bár 4 szakfeladatot lát el, részben önállóan működő költségvetési szerv. Mint ilyen, az adminisztrációs nehézségek gyakran lassítják és megnehezítik a gazdálkodást.

A közművelődést érintő szakmai munka

Kiállításainkat a volt zeneiskola aulájában rendezzük. Installációként a képzőművészeti tanszak paravánjait, eszközeit használjuk. A kiállítási témák során tekintettel kell lennünk a fizikai adottságokra. Tudomásul kell venni, hogy egy

aula, egy közlekedő, nem rendelkezik olyan feltételekkel, mint egy galéria. Elsősorban fotó- és festménykiállításokat szervezünk, ritkábban „vállaljuk be” a kispasztikák és szobrok, és egyéb alkotások megjelentetését.

A nemzetiségi hagyományörzés rendkívül fontos városunkban. A Német Nemzetiségi Önkormányzattal való munkakapcsolat kiváló. Az év során számos közös, tömegeket megmozgató rendezvényeket szervezünk, mint a Hagyományos Szüreti Felvonulás, műsor és Bál, a Vörösvári Napok és a Sváb Kulturális Fesztivál, a Tutajhúzó Verseny, valamint a Farsangtemetés és a Hősök Napja. A programok, a Nemzetiségi Délutánok és további, a Német Nemzetiségi Tánc-csoport által szervezett programok, nagy örömeinkre mindig teltházas rendezvények.

Szüreti felvonulás

A 2009-es évben célul tűztük ki, hogy „Kultúrák találkozása” címmel a német és a magyar nemzetiségű lakosságot közelebb hozzuk egymáshoz. Az NKA támogatásával megvalósult táncház-sorozat célja az volt, hogy a városban élők érdeklődését felkeltsük egymás és saját hagyományai iránt. Városunk Budapesttől 17 km-re fekszik, ebből adódóan az elmúlt évtizedekben jelentős számú a fővárosból Pilisvörösvárra települtek száma. Programsorozatunkon a közösséghez tartozás élménye érezhető jelenség volt. Az élő zenés táncházak látogatottsága egyértelműen igazolja a megállapítást: „Folytatni kéne!” Kérdés, hogy 2010-ben lesz-e rá forrás?

Pilisvörösvár óvodái által igen kedvelt, délelőtti, szervezett programkínálatunk a „Jeles Napok Játszóház”. Ezeken a kézműves foglalkozásokon a hagyományos népi kultúrából fennmaradt meséket, tárgyakat, technikákat kívánjuk megismertetni és átadni a gyerekeknek. A Jeles Napok Játszóházban helyet kapott a kódexkészítés, a nemezelés, a gyékényjáték készítés, a gyertyamártás és sok egyéb értékes alkotás. A kézműves játszót Valachi Katalin művelődésszervező rendkívül jó érzékkel és autentikusan gondozza.

Játszóház

Természetesen szervezünk komolyzenei és könnyűzenei koncerteket, gyermek-előadásokat is. Színházi programok keresése során a kevés díszletet igénylő, pódium előadásokat preferáljuk.

A kifejezetten felnőtt korosztálynak szánt színházi programok látogatottsága ingadozik és bizonytalan. Az előadásokat nem sikerül még csak rentábilisra sem megszervezni, a rendszeresen keletkezett „veszteséget”, finanszírozási hiányt, intézményünk hosszú távon nem képes felvállalni. Ezért színházi előadásokat – ha a pályázati pénz hiányzik – csak keveset szervezünk. Egyesek szerint, még több előadásra lenne szükség, hogy a lakosság „vörösvári színházhoz” szokjon. A lakosság másik része úgy gondolja, hogy színházi élet iránti igény felkeltésén nem érdemes fáradozni, tudomásul kell venni, hogy Vörös-

váron „*ez nem adható el*”. Hogy valóban eladható-e, majd a jövő válaszolja meg, mindenesetre a Művészetek Háza ahhoz tartja magát, hogy ha színpadra állítunk valamit, az csak értékes és igényes lehet.

Kulturális programjaink között kiemelném még az integrációkból természetesen táplálkozó, az együttműködés jelképévé vált „Zenei Nap Pilisvörösváron” programsorozatunkat, melyet 2007-ben indítottunk újtárra. A Zenei Nap I–II–III (és reményeink szerint a folytatás), a település határait átlépő kistérségi program. Célja, hogy felhívjuk a környezetünk figyelmét azokra a közöttünk élt és élő személyekre, akik különösen sokat tettek és tesznek a helyi közösség kultúrájáért. Ennek elismeréseként évente egy alkalommal 2 bronzplakett kerül átadásra, általános művészeti és zeneművészeti kategóriákban. A plaketteket komolyzenei koncert keretében adjuk át. A díjazottak személyére a lakosság tesz javaslatot és a lakosság is dönt. A plaketteket a képzőművészeti tanszak diákjai tervezték és agyagból állították elő, majd egy szobrászművész öntötte bronzba.

Az elmúlt 2–3 évben érezhetően elindult valami Pilisvörösváron. A fenntartói integrációk a nehézségek ellenére kézzelfogható előnyökkel is jártak. A közeljövőben azonban jó lenne az új épület birtokbavételével a fizikai korlátainkat átlépni, kevesebb kompromisszumot kötni.

A nyitott funkció, mint közösségi ház, és a zárt funkció, mint oktatási intézmény, hosszú távon együtt, egészségesen, csak úgy működhet, ha a mindennapi munkavégzés során a szakmák önállóan, egymás mellett, egymást tiszteltben tartva tevékenykednek, miközben keressük és jó szándékkal kihasználjuk a közös nevezőket.